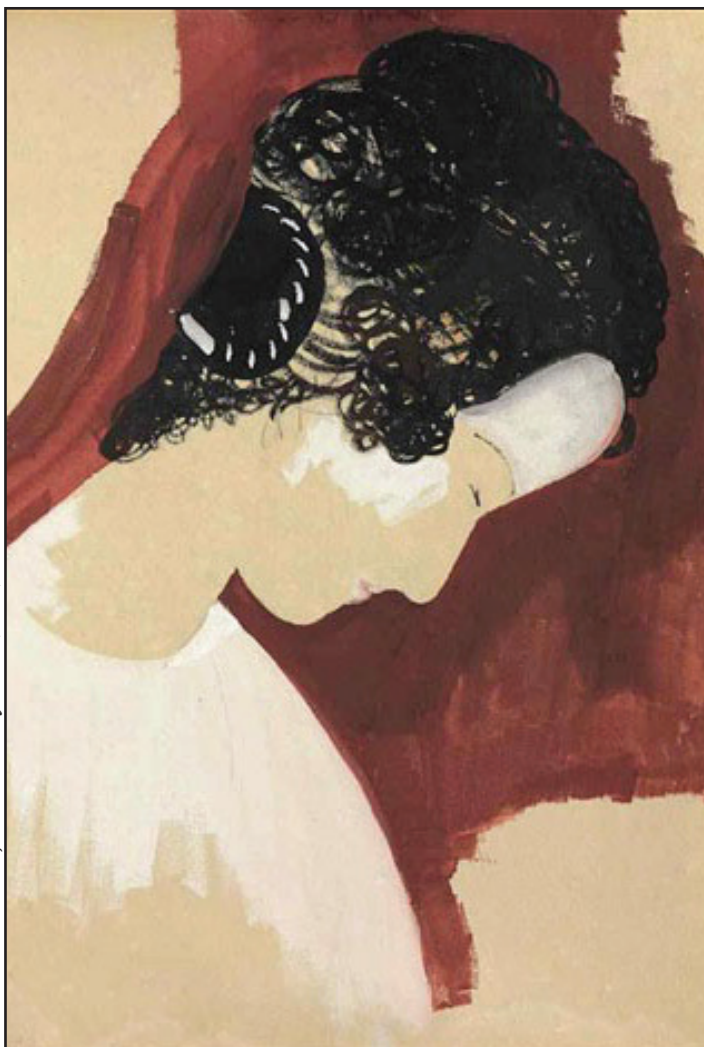

Poezie

Horia Dulvac
Dan Duțescu
Elena Ștefoi

Oana Băluică
Geo Constantinescu
Emanuel D. Florescu

Rodica Grigore
Dan Ionescu
Gabriela Nedelcu-Păsărin

Dodo Niță
Ion Parhon
Mircea Pospai

Eseu

Proză

Andrei Codrescu
Adrian Sângerorzan

Florea
FIRAN

Dorin Tudoran

P oet, eseist, gazetar cu o activitate îndelungată și valoroasă, Dorin Tudoran susține timp de peste trei decenii valorile românești din exil și din țară care se opun sistemului comunist. Scrisă în limba română, parte din opera sa este tradusă în engleză de scriitori români aflați în emigrație și cunoaște o evoluție în funcție de ideologia și viața socială din epoca pe care o traversează. Disident recunoscut, Dorin Tudoran este al doilea scriitor, după Paul Goma, care intră în opoziție deschisă cu dictatura. În multe dintre cărțile sale vorbește de anormalitatea din România și vine cu aspecte curajoase susținând că „lipsa normalității «împinge» la extremism”, dezvoltând polemici aprinse.

Dorin Tudoran s-a născut la data de 30 iunie 1945, la Timișoara. Are o copilărie traumatizată de despărțirea părinților când avea doar 7 ani; o perioadă locuiește cu bunicii din partea mamei, la Ștefănești-Argeș, „un sat foarte frumos desprins parcă din *Moromeții*, dar aflat în Muscel”. Atunci a fost martor unui eveniment care l-a marcat profund, când unul dintre frații mamei sale, tocmai eliberat de la Canal, a fost arestat brutal

din nou. Mama sa reușește să se mute la București, dar nu are locuință, așa că, de foarte tânăr, a trebuit să stea la internatul Liceului „Mihai Viteazul”, cu dispensă de vârstă, alt episod trist despre care Dorin Tudor va mărturisi mai târziu că este unul din motivele deselor sale reacții violente la nedreptate și injustiție. Urmează Liceul „Mihai Viteazul” din București obținând bacalaureatul în 1963, apoi Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București, cu licența în 1968. Tatăl său scria poezii, în 1938 a publicat vol. *Rod peste mâine* pentru care G. Călinescu l-a citat în *Istoria Literaturii Române* la secțiunea „Noua generație”, iar George Togan l-a introdus în antologia *Ne cheamă Ardealul – Cântec de pămînt din urmă* (1944).

Își începe activitatea literară ca redactor la publicațiile românești pentru străinătate (oct. 1971 – mart. 1973), apoi, în aceeași calitate, la revistele „Flacăra” (mart. 1973 – iul. 1974) și „Luceafărul” (iul. 1974 – oct. 1980). Beneficiază de trei burse în Franța și RF Germania (1979-1981). În Germania, i se propune să lucreze la postul de radio Europa Liberă, dar refuză.

Continuare în p. 2

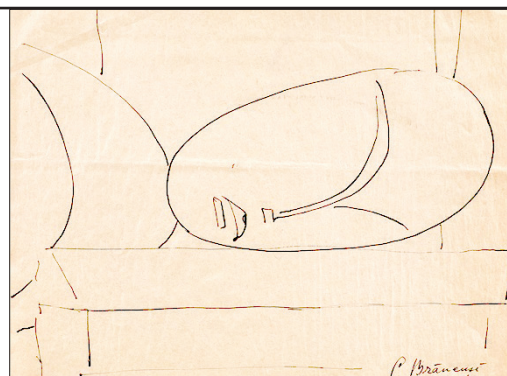
Constantin Cubleșan – <i>Eminescu – recitirea azi</i>	p. 4
Adrian Cioroianu – <i>România la UNESCO – un bilanț de ambasador</i>	p. 6
Ioan Lascu – <i>Academism, naturalism și utopie</i>	p. 8
Mihai Ene – <i>Despre violență și exil în proza latino-americană postbelică</i>	p. 9
Dumitru Radu Popa – <i>Problemele climatului în 2021</i>	p. 11
Carmen Firan – <i>Aici și acolo</i>	p. 13

Emilian Ștefăruță

Mitul Brâncuși

p. 24

Constantin Brâncuși –
Tête du premier pas

Sumar

- Florea Firan**, Dorin Tudoran / pp. 1-3
Constantin Culeșan, Eminescu – recitirea azi / pp. 4, 7
Andrei Codrescu, Bio-Poezie (VIII) / pp. 5, 7
Adrian Cioroianu, România la UNESCO – un bilanț de ambasador (II) / pp. 6-7
Ioan Lascu, Academism, naturalism și utopie / p. 8
Mihai Ene, Despre violență și exil în proza latino-americană postbelică / p. 9
Emanuel D. Florescu, Un duet filosofic despre un destin comun / p. 10
Dumitru Radu Popa, Problemele climatului în 2021 / p. 11
Adrian Sângeorzan, Căzut din stele / pp. 12, 13
Carmen Firan, Aici și Acolo / p. 13
Elena Ștefci, Poeme: În seara de Sânziene; În lumea necunoscută; O să învăț să cânt la pian; De prin piețele lumii / p. 14
Gabriela Nedelcu-Păsărin, Despre spiritul reflexiv al unei poetici interioare / p. 15
Dan Dușescu, Poeme: A mai trecut o zi; A avea, a fi / p. 16
Dan Ionescu, Lirică de tip futurist / p. 16
Horia Dulvac, Poeme: bărbatul perfect din Hamangia; mușchiul inutil care gândește; (spune-le că ești pregătit); (totul era pregătit pentru incinerare); suflute infestate cu trichinella spiralis / p. 17
Oana Băluică, Viețile maritale în epoca victoriană / p. 18
Rodica Grigore, Noua pasăre albastră / pp. 19, 20
Dodo Niță, Desenele lui Saint-Exupéry / p. 20
Mircea Pospai, Eternul Charles de Gaulle / p. 21
Ion Parhon, Cu mască, dar fără cortină! / p. 22
Red., Cărți primite la redacție / p. 22
Geo Constantinescu, Un dialog imaginar cu Fernando Pessoa / p. 23
Red., Okeanos – Familia / p. 23
Emilian Ștefărtă, Mitul Brâncuși / p. 24

Continuare din p. 1

Florea FIRAN

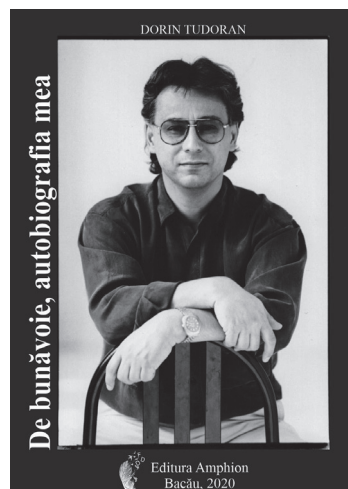
Dorin Tudoran

În perioada 1977-1981 face parte din Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor din RSR, de unde în 1981 demisionează, la fel și din PCR, al cărui membru devenise, după care vor urma șicanări și persecuții împotriva sa. În 1982 adresează o scrisoare deschisă lui Constantin Noica pe teme de rezistență prin cultură („Să rămânem tineri și înțelepți”), publicată în revista „Steaua” (nr. 2, febr. 1982). În acest an este ales membru asociat al Secției franceze a PEN-Clubului Internațional. Amplul eseu, în XI părți, intitulat *Frig sau frică? Sau despre condiția intelectualului român de azi*, scris în limba română și publicat în revista „Ethos” (nr. 5, 1984), apoi în limba franceză în revista „L’Alternative” (nr. 29-30, 1984), tradus de Marie-France Ionesco, și în limba engleză, într-o broșură, tradus de Vladimir Tismăneanu, a fost apreciat pentru curajul autorului și considerat textul „cel mai îndrăzneț pe care l-a trimis peste hotare un scriitor român de la Paul Goma încoace”.

În aprilie 1984 Dorin Tudoran adresează autorităților române o scrisoare prin care solicită emigrarea împreună cu familia, dar nu primește niciun răspuns și atunci se hotărăște să-i adreseze lui Nicolae Ceaușescu un memoriu amplu (1 aug. 1984) prin care motivează dorința sa de a părăsi țara: „Excelență [...] Ca scriitor, cetățean și părinte m-am convins definitiv că între credințele mele cele mai profunde despre Om și Drepturile sale inalienabile, Libertate și Democrație, Dialog și Opinie, Cinst și Echitate, Cultură și Educație, Patriotism și Sacrificiu etc. și realitățile românești de azi există o prăpastie de netrecut...” Nu primește răspuns și reia scrisoarea, adăugând un *Post-scriptum* (17 sept. 1984), iar prin intermediul lui Mihai Botez textul este trimis în străinătate și difuzat la postul de radio Europa Liberă, reprodus apoi în revista „Limite” (nr. 46-47, mai 1985). Ca urmare, este amenințat de Procuratura Municipiului București cu un proces penal și este anchetat timp de 12 ore, alături de fiica sa de 9 ani. Devine astfel un scriitor interzis, cărțile sale sunt retrase din librării și orice prezentare a lor suspendată. Rămâne fără serviciu și declară greva foamei pentru aproape două luni, se îmbolnăvește grav și încearcă să obțină o audiență la Consulatul SUA din București. În cele din urmă, la 24 iulie 1985, i se permite să plece din țară, ca expatriat, împreună cu soția și fiica, cu condiția să nu facă nicio declarație politică, obținând azil politic în SUA. „Am plecat fiindcă mi se urase cu binele [...] Am plecat și pentru că am auzit teribila frază: «Nu te omorâm, noi te reabilităm.»” Într-un interviu mărturisea că „toată viața s-a simțit român”, plecarea din țară l-a ajutat să înțeleagă „cum merge lumea, cum ar putea să meargă mai bine o țară, care sunt diferențele dintre o societate stabilă, mai aproape de normalitate, și una în care încă se zbate să-și croiască o identitate”. Perioada aceasta este descrisă în volumul *De bună voie, autobiografia mea*.

În America este tratat ca refugiat politic persecutat și invitat la diverse emisiuni. Adaptarea nu a fost ușoară, pentru că, în cuvintele lui, nu s-a „considerat niciodată un produs de export foarte bun”. Lucrează primii doi ani la radio Vocea Americii, după care scoate două dintre cele mai bune publicații ale exilului românesc: „Agora” (1987-1992) și „Meridian” (1990-1991) în care publică articole critice despre situația din România. Din 1993 până în 2000 este director de programe pentru România și Republica Moldova în cadrul Fundației World Learning pentru sisteme electorale din Washington D.C.

Dorin Tudoran începe să lucreze din 1987 ca cercetător asociat la Foreign Policy Research Institute din Philadelphia, apoi redactor la Departamentul românesc al postului →

De bunăvoie, autobiografia mea

Editura Amphion
Bacău, 2020

Scribul Românesc Revistă de cultură

Fondată la Craiova, în 1927,
de către criticul D. Tomescu.
Serie nouă, din 2003,
întemeiată de Florea Firan

Editată de: Fundația – Revista
Scribul Românesc

ISSN 1583-9125

Revistă înregistrată la OSIM
cu nr. 86155 din 11.04.2007

Membră A.R.I.E.L.

Redacția

Director:
Florea FIRAN

Colegiul redacțional:

Adrian CIOROIANU
Andrei CODRESCU
Eugen NEGRICI
Gheorghe PĂUN
Dumitru Radu POPA
Dumitru Radu POPESCU
Lucian Bernd SĂULEANU
Monica SPIRIDON
Emilian ȘTEFĂRȚĂ

Redactori:

Mihai ENE
Oana BĂLUICĂ
Mihai FIRICĂ
Ion PARHON
Lucian-Florin ROGNEANU

Redactori asociați:

Florentina ANGHEL
Dan IONESCU
Gabriela NEDELICU-PĂSĂRIN

Corectură:

Claudia MILOICOVICI

Tehnoredactare computerizată:
Georgiana OPRESCU

Arhivă online:

Alexandru OPRESCU

Redacția și Administrația: Craiova

Str. Constantin Brâncuși, nr. 24
Tel./Fax: 0722753922; 0251/413.763
E-mail: scribulromanesc@yahoo.com
Web: www.revistascribulromanesc.ro
Cont: RO03BRDE170SV21564261700
BRDE Agenția Mihai Viteazul, Craiova

Abonamentele se pot face la sediul
redacției: Str. Constantin Brâncuși,
nr. 24, Craiova, județul Dolj
sau scribulromanesc@yahoo.com

Responsabilitatea opiniilor exprimate
apartine integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia PRINTEX
Craiova, str. Electroputere, nr. 21,
tel. 0251 580431

Abonamente

la Scribul Românesc

Abonați-vă la revista „Scribul Românesc” și veți avea un prieten apropiat. Abonamentele se fac prin rețeaua proprie și Poșta Română, se pot achita și la sediul revistei sau în contul: RO 03BRDE170SV21564261700, Agenția Mihai Viteazul, Craiova.

Costul unui abonament anual cu taxele incluse este de 100 lei. Pentru abonații din străinătate este de 140 \$ sau de 125 €. Informații primiți la tel.: 0722.75.39.22; Fax. 0251.413.763

→ de radio Vocea Americii (febr. 1988 - nov. 1990) și membru în Comitetul Executiv al PEN-Clubului american, Secția scriitori în exil (1988-1992). Este *visiting professor* la Departamentul de Științe Politice al Universității din Connecticut (1986) și consultant la Departamentul de literatură comparată în cadrul The Catholic University of America (1987).

Se alătură și se implică într-o serie de colective redacționale la reviste culturale, ține numeroase conferințe ca invitat la peste 20 de universități nord-americane și vest-europene, la posturi importante de televiziune din New York și Paris. Colaborează cu versuri la reviste românești din exil precum „Limite”, „Contrapunct”, „Cuvântul românesc”, „Micro-Magazin” din New York, editează împreună cu Ion Caraion revista internațională de poezie „Don Quichotte”.

Textele protestelor sale din perioada de disidență și articolele publicate în SUA, în revistele „Agora” și „Meridian”, precum și cele din „România literară”, „Vatra”, „Cotidianul” și „Adevărul” le adună în volumul *Kakistocrația* (1998), prefăcut de N. Manolescu și cu o postfață a autorului. Portretul pe care i-l face criticul e de reținut: „Dorin Tudoran e un sentimental, fidel prin atașament profund, nu prin interes. Agresivitatea lui (căci e un polemist înăscut) stă pe această cutie emoțională de rezonanță. Se implică în tot ce se petrece cu el și cu alții. E sarcastic, dar nu ironic: nu ia distanțe, participă; nu se bucură când i se împlinesc pesimistele previziuni, suferă; nu-și urăște adversarii (deși îi face praf câteodată), se urăște pe sine când își vede confirmate aprehensiunile.” În prima parte a volumului sugerează motivele pentru care autorului i s-a impus interdicția și cum a fost împins spre soluția emigrării, iar într-un capitol intitulat *O carte albă cu multe găuri negre* sunt strânse 20 de comentarii la *Cartea albă a Securității - Istoriile literare și artistice 1969-1989*. Volumul are un caracter documentar puternic și clarifică aspecte din viața și activitatea autorului.

Debutează publicistic în revista „Amfiteatru” (1968), iar editorial cu volumul *Mic tratat de glorie* (1973), pentru care obține Premiul Uniunii Scriitorilor. Critica literară îl consideră pe deplin format la data debutului, când împlinise 28 de ani. Pentru Laurențiu Ulici este un „neoromantic, iubitor de clar-obscur”, iar pentru Nicolae Manolescu apare ca un „fantast și critic, plin de prospețimea senzațiilor și totodată capabil de rafinament”. I. Negoitescu consideră că D. Tudoran „excelează în estetica inconfortabilului, mai cu seamă sub forma agresivității”. Prima parte a volumului, omonimă cu titlul, se deschide cu poezia *Martor* pe care autorul o reia și în alte volume: *în noaptea aceea începuse copilăria/ despre care nu voiam a povesti niciodată/ vocea groasă a fluviului dărâmasă poduri/ mirosind a bătrânețe și oameni/ lucrurile mă priveau cu blândețe/ o eram singura dovadă a existenței mele/ singura pe care nu o puteam înlătura/ și în vremea aceasta lângă mine/ crescuse multă multă nostalgie*. În partea a doua, intitulată *Cerere de grațiere*, autorul are o poezie preferată: *dacă unul dintre voi/ s-a visat astă-noapte centaur/ îl aștept lângă mine/ vom sta frunte pe frunte/*

căutând unul în ochii celui-lalt/ locul unde să poposim/ și cel ce va orbi/ va fi întâiul dintre noi/ iar trupul său ne va înestula o vreme. (Astă-noapte centaur)

În volumul *Semne particulare* (1979) autorul schimbă maniera, sentimentul însingurării devenind pregnant. *Chiar aerul a putrezit între noi,/ nu te mai văd, nu te mai aud și mi se pare/ golul acesta o nouă planetă/ fără copaci, fără zăpezi și fără mare*. // *Dacă m-arăt eu sunt sortit pieirii,/ frunte dormind la gura unei carabine -/ n-am să-mi acopăr fața voi privi/ pedeapsa transparentă lipindu-se de mine*. (Pedeapsa transparentă)

Activitatea literară din România a lui Dorin Tudoran, până la expatriere, este una productivă. De la debutul cu volumul de versuri *Mic tratat de glorie* (1973), publică numeroase cărți de poezie (*Cântec de trecut Akheronul*, 1975; *O zi în natură*, 1977, Premiul pentru Poezie al UR; *Uneori, plutirea*, 1977, Premiul pentru Poezie al UR; *Respirație artificială, și Pasaj de pietoni*, 1978; *Semne particulare*. Antologie, 1979), eseistică, publicistică și interviuri (*Martori oculari*. Reportaje, în colaborare cu Eugen Seceleanu, 1976; *Biografia debuturilor*, interviuri, 1978; *Nostalgii intacte*, interviuri, 1982; *Adaptarea la realitate*, 1982), continuând în același ritm și după 1989.

După plecarea din țară îi apar volumele de versuri: *De bună voie, autobiografia mea* (1986), volum de poeme pe care reușește să-l trimită în străinătate, fiind comentat de Virgil Ierunca și Alain Paruit într-o serie de emisiuni la Europa liberă, publicat apoi de Ion Caraion și Victor Frunză în Germania. O nouă ediție apare în țară, în 1990, dedicată celor doi scriitori emigranți. *Optional Future. Poems* (traducere în limba engleză de Marcel Corniș-Pop, Alabama, 1988); *Frost or Fear? On the Condition of the Romanian Intellectual* (traducere în limba engleză de Vladimir Tismăneanu, Alabama, 1988); *Ultimul turnir* (antologie întocmită de Mircea Mihăieș, 1992); *Viitorul facultativ*. Poezii alese/*Optional Future*, ediție bilingvă, traducere în limba engleză de Marcel Corniș-Pop, cu o prefață de Ion Bogdan Lefter (Fundatia Culturală Română, 1999), *Tânărul Ulise*. Antologie (prefață de Mircea Mihăieș, 2000); *Pisicuț* (Somnografii), antologie, cu un titlu ironic, și postfață de Mircea Martin, 2011; *Poeme din Ithaca*, o mini-antologie trilingvă (română, latină și maghiară, Budapesta, 2016). Dorin Tudoran este autorul a numeroase volume de interviuri: *Onoarea de a înțelege*. Interviuri (1998); *Eu, fiul lor. Dosar de securitate* (2010) este de fapt dosarul de urmărire a autorului și cuprinde o selecție de documente informative din perioada 1976-1986, din cele 18 volume, cu un text al lui D. Tudoran în care explică cum trebuie citite documentele. În „Adevărul” preciza că a publicat volumul provocat de Ion Cristoiu, care scria în „Jurnalul literar” că „ar fi avut legături cu Securitatea”.

Dorin Tudoran desfășoară o întinsă activitate publicistică, în revista „Luceafărul” susține, în

perioada 1974-1978, rubrica „Biografia debutanților”, textele publicându-le în volumul cu titlul omonim (1978) și *Nostalgii intacte* (1982), reeditate ulterior în vol. *Onoarea de a înțelege* (1998). O mare parte din publicistica sa are o vizibilă tentă polemică. În *Argument* la volumul *Nostalgii intacte* mărturisese că intenționa să realizeze o istorie a literaturii române contem-

porane în 100 de interviuri, urmărind procesul formativ – spiritual, profesional – al autorilor, debutul lor în presă și cel editorial, dar timpul nu i-a permis să realizeze acest proiect decât parțial (42 de interviuri în volumele menționate).

După 25 de ani de disidență în America, Dorin Tudoran revine de mai multe ori în țară continuându-și activitatea literară și prezența în viața publică. Își reia colaborările în presa culturală din România și devine titular de rubrici la „România literară”, „Vatra”, „Jurnalul național”, „Ziua” și realizează numeroase interviuri, ține conferințe cum este cea de la Ateneul Român, o dezbatere în dialog cu Nicolae Manolescu, *Un ideal pierdut: normalitatea* (30 mai 2011). Articolele polemice și comentariile politice scrise în perioada 2002-2005 în „Adevărul”, „Adevărul literar și artistic”, „Cotidianul”, „Cuvântul libertății”, „Evenimentul zilei” și „Jurnalul național” le strânge în volumul *Absurdistan. O tragedie cu ieșire la mare* (2006). Comentând acest volum, Mircea Mihăieș aprecia că „Publicistica din *Absurdistan* este aceea a unui autor care privilegiază excesul, dar nu batjocorește logica. Imensele nedreptăți, acuzațiile enorme, retorica perfect manevrată a ironiei mușcătoare sunt subsumate întotdeauna unei idei de bun-simț.”

O perioadă Dorin Tudoran intră în politică și acceptă postul de consilier de campanie electorală a Partidului Umanist Român ce avea ca președinte pe Dan Voiculescu (care îi propune lui D. Tudoran să candideze la președinția României, în 2004, dar scriitorul refuză). În momentul când PUR s-a aliat cu PSD pentru a candida împreună la alegerile din noiembrie 2004, iar Dan Voiculescu s-a dovedit că a avut strânse legături cu Securitatea, Dorin Tudoran reziliază contractul de consiliere electorală. Din noiembrie 2004 este redactor al publicației „Democracy at large” din Washington, revistă consacrată teoriei și practicii edificării societăților democratice.

Pentru activitatea sa literară este distins cu Premiul special al Uniunii Scriitorilor (1992), Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu” – Opera Omnia (2009) și Ordinul Național „Steaua României” cu grad de Cavaler (2020).

Poet original și conștiință civică a timpului său, Dorin Tudoran rămâne un nume de referință în istoria literară și un militant non-conformist în mișcările politice și sociale, o voce autentică, un intelectual neliniștit care dorește să lase o urmă nu doar în poezie, ci și în istorie, urmărindu-și idealul literar și civic în emigrație, și alăturându-se celor care au protestat din interiorul sistemului comunist. ■

**Constantin
CUBLEȘAN**

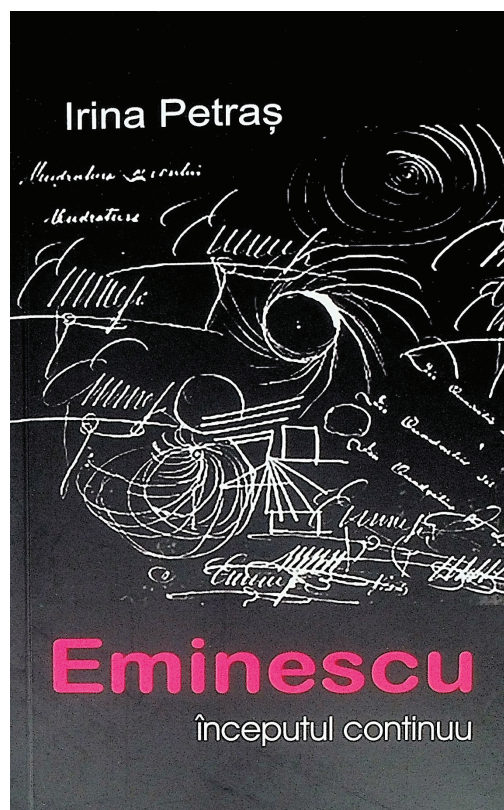
Eminescu – recitirea azi

Una dintre conștiințele critice actuale, cele mai iscoditoare, tentată de investigații analitice, speculative nu mai puțin, nu doar în literatură ci în fenomenul cultural/filosofic în general, Irina Petraș face o ingenioasă și, în felul ei, o șocantă sinteză ideatică a tuturor (a celor mai multe) volume de eseuri ale sale, precedente (*Un veac de nemurire*, 2004; *Știința morții*, 1995, 2001; *Limba stăpâna noastră*, 1999; *Despre locuri și locuire*, 2005; *Despre feminitate, moarte și alte eternități*, 2006; *Locuirea cu stil*, 2010; *Ochii minții*, 2010 ș.a.), reținând ideile care convergeau sau care vizau direct creația eminesciană: *Eminescu – începutul continuu* (Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2021).

Cele 12 eseuri ale volumului reiterează ideea că fiecare generație de cititori, de-a lungul timpului, s-a aplecat cu aplomb asupra operei lui Eminescu, lucru de altfel obligatoriu pentru evoluția gândirii noastre critice, fără însă a se fi spus vreodată ultimul cuvânt asupra ei și, cu siguranță, nici în viitor nu se va putea spune totul în această cauză întrucât fiecare cititor, fiecare generație de cititori și-a revendicat opera Eminescului dintr-o perspectivă nouă, judecând-o din nou și din nou, având la-ndemână bagajul uriaș de studii care s-au scris despre această operă, dar mereu existând posibilitatea de a descoperi ceva nou în ea, de a o interpreta într-un orizont îmbogățit de cunoștințe, conform sensibilității specifice timpului, de fiecare dată. Este ceea ce face și Irina Petraș, reluând câteva motive, câteva idei pe care acum le dezvoltă și le nuanțează din perspectiva celor trei decenii, zice domnia sa, de la prima carte dedicată analizei eminesciene.

Coordonata cea mai pregnantă a discursului domniei sale se dovedește a fi cea care îl situează pe Eminescu în cadrul romantismului și a romantității (formulare ce-i aparține) găsim și demonstrând în cuprinsul acestei opere prezența unui veritabil clasicism dar și deschiderea reală spre modern/modernitate. „Etichetat pripit ca «romantic târziu»” – ține să puncteze cu pătrunzător vizionarism – Eminescu a apărut în literatura română exact atunci când aceasta avea cea mai mare nevoie de spiritul său, când era pregătită să-l primească. Poetul marca o cotitură uriașă, dar și o continuitate, consolidând ceea ce *Dacia literară* și pașoptiștii presimțiseră câteva decenii înainte. Cortegiul romantic de care se însoțește – amărăciune, gust de cenușă, întunecare, melancolie, durere cosmică, în enumerarea lui Hugo Friedrich – naște cele mai desăvârșite armonii conținând deja disonanțele epocii imediat următoare. Rădăcinile adânci ale scrisului său, mergând până la poezia populară, ca și viabilitatea limbii sale poetice până astăzi sunt argumente ale romantității sale, ale

noutății de esență, ale neliniștii și spiritului său insurecțional. Celebru «eu rămân ce-am fost/ Romantic» poate fi receptat ca o dovadă a netei conștiințe de sine. «Am fost» și «rămân» sugerează atemporalitatea sau eternitatea unei condiții indiferente la scheme exterioare. Titu Maiorescu a prezis exact: «literatura poetică română va începe secolul al 20-lea sub auspiciile geniului lui și forma limbii naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a veșmântului cugetării românești».

În preocuparea mai veche pentru fundamentarea modernă a limbii literare pe care o impune Eminescu, domnia sa se exprimă nu numai metaforic dar și sintetizând astfel aportul fundamental pe care poetul îl aduce limbii române, ca exprimare de esențe: „Eminescu locuiește în limba română, ea îl conține, tot așa cum îi conține pe toți marii scriitori ai generațiilor succesive. Lucrurile cu adevărat importante când e vorba de Eminescu, Blaga, Bacovia, Arghezi, Barbu, Nichita Stănescu, Sorescu și așa mai departe se întâmplă exclusiv la nivelul interpretării operei. Pe ea se întemeiază statura identitară. Iar interpretarea e la fel de importantă indiferent că e vorba de lectura singuratecă a degustătorului de poezie/literatură ori de lectura profesionistă și împărtășită a exegetului, autor de studii și cărți. Ele nu laudă deșert și nu contestă nesăbuit, ci cântăresc și asumă în durată lungă a istoriei literare”. Sub acest imperativ este obligatorie orice nouă lectură, în necesitatea de a o racorda la un timp al prezentului (prezentul nostru, evident). Irina

Petraș e tranșantă în această privință: „a lega opera de timpul nostru, adică de timpul cititorului, mi se pare totuna cu a o dăruie eternității. Fiindcă Opera, cu majusculă, nu este doar a timpului ei, ci a Timpului, acesta din urmă posibil numai prin acțiunea conjugată a celor care o primesc”.

Beneficiară a unei bibliografii impresionante, exegeta își confruntă re-lectura eminesciană cu interpretările cele mai importante (teoretice și analitice) formulate în timp, de la Maiorescu la Călinescu, de la Tudor Vianu la Vladimir Streinuș și de aici la Noica sau Ioana Em. Petrescu etc. etc., argumentând eseistic: „Toate fețele vieții și operei au fost re-citite cu instrumentele zilei și cu sentimentul că sunt încă și mereu multe de spus. Cărțile au răbdare. Când, în fine, ne vom întoarce spre ele, nu vom putea decât să recunoaștem că, dincolo de mărunțul scandal de suprafață stârnit periodic, pripit și, firește, interesat, în jurul lui Eminescu (și nu doar al lui!), au existat mereu re-cititori atenți și sobri, care au cântărit fiecare rând din zestrea culturală cu instrumente adecvate capabile să țină balanța în echilibrul ei firesc”. Un asemenea cititor este Irina Petraș.

Inedită în felul ei se poartă discuția despre timp, timpul istoric și prezentul, apoi viitorul, așa cum îl descopere domnia sa în opera eminesciană: „Trecutul este nu povestire a propriei vieți, recuperare a unui timp pierdut, intim, ci «marmură», adică re-creare a unei istorii în coordonate sublime, contra-punctică și veștitoare a unui prezent social, care la Eminescu nu aparține timpului, ci unui spațiu potrivit eu-lui. «Zilele de aur» sunt create, nu rememorate, sunt efectul «funcției fantasmice», nu pur și simplu al memoriei. E o retrodicție, o rostire întârziată și intenționat hiperbolică a unui timp revolut, colectiv, nu individual. Viitorul, pe de altă parte, rămâne o umbră. Visul său nu prezice, îndeobște, îndreptări viitoare, calitativ superioare trecutului. La acest nivel devenirea nu aspiră decât o reactualizare a unui trecut imaginat ca sublim fiind marmură, adică solid, coerent, cert. Viitorul se presimte în așteptarea foarte specifică poetului romantic. Ea ține de nesaț, de dor”.

Sub cheie romantică este *recitită* frecvența naturii în poezia eminesciană, propunând un unghi subiectiv de perspectivă asupra ei: „Natura romantică e una intimă – respectând stările/mișcările personajului. Contradictorie ca și el, loc al înfruntării tuturor antinomiilor. O mișcare excesivă încarcă decorul imobilizându-l în cele din urmă. În pictură Poussin, Gainsborough, Constable, Turner, Caspar David Friedrich vor realiza nu imitații ale naturii reale, ci spații izvorâte din spiritul Artistului.

Continuare în p. 7

Bio-Poezie (VIII)

Andrei
CODRESCU

Annus Mirabilis 2006

2006! An doldora de revelații! Debutul meu întârziat 40 de ani, *Instrumentul Negru* a fost publicat la Editura Scriul Românesc. Acest retur memorabil a fost prima surpriză a acestui annus mirabilis. În același an s-a petrecut dezinvolt și coincidental o întâlnire cu poeta clujeancă Ruxandra Cesereanu. Am început să corespondăm, ne-am împrietenit prin e-mail, și tot prin e-mail am scris la două mâini un poem epic, numit de ea, *Submarinul Iertat*. Poemul a fost scris direct în limba română. Fără să-mi dau bine seama, începusem să scriu o poezie lungă și serioasă direct pe românește, după patru decenii în care am scris și publicat exclusiv în engleză. Acest poem-fleuve s-a manifestat ca un fel de ființă, cu o voință proprie. Ca într-un basm, mi-am auzit vocea în graiul natal răspunzând unei voci feminine în aceeași limbă. A fost muncă grea. Un roi de scrisori despre poezie, artă și viață a zburat între New Orleans și Cluj. Ruxandra, pe care în carne și oase o întâlnisem o singură dată la o conferință literară pe litoralul Mării Negre, mi-a făcut cadou atunci niște scoici. Eu am crezut că-s podoabe, dar când am deschis punga de plastic după zborul peste ocean, m-a izbit un miros puternic de pește putrezit. Se pare că Ruxandra găsisse scoicile pe plajă și mi le dăruise spontan. Este interzis să aduci carne, legume, semințe sau ființe acvatiche peste graniță în Statele Unite. După acest act ilegal, ritual și material, ne-am cunoscut prin internet. Am înțeles că un mister marin se încropise sub ocean, nedetectat de copoii grăniceri, ceva adânc și literal. Dar nu ne așteptam la poemul care urma să se ridice pe spuma valurilor. *Submarinul Iertat* ne-a prins febril într-o plasă vrăjită. Ruxandra a botezat poemul cu acel nume misterios care a fost în mare parte responsabil de creația lui – nu știam ce înseamnă acest „submarin”, și nici de ce a fost „iertat”. Tot ce scriam eu era sau un răspuns sau o întrebare a titlului. Cât timp titlul rămânea misterios, noi scriam. Fiecare partitură era pentru mine o încercare de a înțelege titlul, și disatisfacție la răspuns. Neînțelegerile noastre erau și între bărbat și femeie, engleză și română, poezie și filosofie, dar obiectul pe care îl construam era în afara persoanelor, era obiect croit din noi, din întrebările și nepotrivirile noastre, dar cu o existență independentă, separată. *Submarinul* a fost țesut din crize, etape, diferențe de orar, insomnie, certuri și emoții. Dacă aș fi știut ce vietate iese, nu m-aș fi crezut capabil s-o concep. Dar așa cu totul, cum zice Confucius, „drumul lung începe cu pas mic”.

În 2006 a apărut prima ediție de lux a *Submarinului*, cu o prefață de Mircea Cărtărescu, cu picturi de Radu Gheo, o carte învelită într-o cutie de catifea maro. Au urmat alte ediții. Încet, masiv și subversiv, invizibil și spectaculos, *Submarinul* a ieșit la suprafață. În 2017 la Editura Charmides a apărut o ediție aniversară cu 110 de pagini adăugate din corespondența noastră. Citind aceste scrisori a fost pentru mine o

Andrei Codrescu și Ruxandra Cesereanu

privire adâncă în interiorul iluminat al unui miracol lingvistic care dezvăluie sub microscopul-electron un glob iluminat de nervi în mișcare continuă. Am tradus *Submarinul* în engleză sub titlul *The Forgiven Submarine* (Black Widow Press 2009). S-a întâmplat încă un lucru ciudat prin câmpia ciudată de ciuperci a anului petrecut în *Submarin*: mi-a fost destul de ușor să traduc secțiunile scrise de Ruxandra, dar foarte greu să mă traduc pe mine. Era ca și cum aveam un creier diferit în fiecare limbă, ca două felii de pâine separate de o foaie transparentă dar impenetrabilă de oțel. Versurile mele românești se uitau la echivalentele lor în engleză ca un copil la adultul cu care-și schimbase corpul. Tremurau neputincioase să înțeleagă cine erau. Cuvinte și sintagme înțelese perfect, identice în sens, își priveau metamorfoza imposibil de atins. Surpriza s-a ameliorat nițel când am descoperit (sau imaginat) un tunel subteran între limbi, un tunel prin care limba română curgea în limba engleză, un tunel care e bun pentru toate limbile. Este

posibil să treci prin toate limbile pământului de la o limbă la alta prin acest tunel.

Pseudonimele merită o carte separată. Unui psihanalist i-ar prinde bine o analiză clasică, dar ar fi greșită. Un analist jungian ar nimeri mai aproape, dar n-ar fi nici el corect. Un lingvist ar fi superficial corect: Perlmutter, numele tatălui meu, a fost unul din numele pe care evreii au fost forțați să le adopte în secolul 19 sub domnia Împărătesei Maria Tereza. Intenția ei a fost să-i integreze pe evrei în societatea imperiului austriac cu nume germane. Maria Tereza a încredințat sarcina listei de nume distribuite evreilor lui E.T. Hoffman, scriitorul de povești fantastice bazate pe folclor. Hoffman a ales nume frumoase: Rosen (Roza), Goldberg (Munte de Aur), Silverstein (Piatră de Argint), Steinberg (Munte de Piatră), Rosenstein (Piatră de cuarț), Perlmutter (Mamă de fildeș) ș.a.m.d. Din păcate, lista era cam restrânsă și cam prea poetică. Evreii au fost ușor de identificat prin numele care le erau permise. În același timp și-au pierdut identitatea evreiască fiindcă și-au pierdut numele ebraice pe care le moșteniseră de zeci de secole. Numele lor ebraice vechi au devenit pentru un timp nume secrete. Tradiția ebraică ține numele ebraice la botez, dar numai pentru credincioși. În lumea modernă multe sunt pierdute. Al meu mai există dar îl țin secret. Primul meu pseudonim, Andrei Steiu, a fost ales (de mine, din fericire) la o ședință a cenaclului sibian de miercuri. Subiectul acelei ședințe era intenția de a-mi da un nume românesc cu care să public în presa vremii. Era subînțeles că un nume evreiesc nu putea să apară în tipar fiindcă evreii nu existau oficial, deci nici numele lor. Membrii au propus multe: „Aripa”, „Logofetu”, „Sonetescu” etc., până am strigat eu „Steiu!”, un nume rezonant cu munții, cu piscurile, cu piatra și cu colțurile. „Andrei Steiu” a fost aprobat prin vot și eu am început să muncesc la slujba de a deveni stâncos, colțuros și înalt. Această transformare se petrecea pe vremea scrisului de mână fiindcă puțini oameni și numai oficialii aveau mașini de scris. Caligrafiat în acest fel, „Steiu” arăta exact ca „stein”, un nume care însemna și el „stâncă” în limba germană, dar suna fără îndoială... evreiesc. În orice caz, am rămas Steiu pentru restul vieții mele de poet în România.

Continuate în p. 7

Adrian
CIOROIANU

România la UNESCO

Un bilanț de ambasador (II)

Reperele României la UNESCO din perioada 2015-2020 întregesc pe cea din partea întâi a textului publicat în numărul anterior:

► 2015, decembrie – *Jocul fecioresc din Transilvania* a intrat în Patrimoniul imaterial UNESCO la doar câteva luni după sosirea mea la Paris, și este datoria mea de onoare să spun că ambasadorul care m-a precedat, dl Nicolae Manolescu și adjunctul său, dl Gabriel Sarafian, susținuseră cu eficiență acest dosar.

anului 2017), inclusiv atunci când se părea că șansele dosarului nostru comun erau în scădere, am avut o admirabilă colaborare cu mai mulți colegi europeni, în special omologul meu din Austria.

► 2017, decembrie – *Mărțișorul și practicile culturale* asociate zilei de 1 Martie au intrat în Patrimoniul imaterial UNESCO (dosar depus în colaborare de patru state: România, Bulgaria, Republica Moldova, Macedonia de Nord). Iarăși, a fost o reală bucurie să aflăm

un ambițios spectacol de muzică și dansuri populare (mai ales dansatoarele din Republica Moldova au cules ropote de aplauze!), în holul cel mare al sediului central UNESCO (acolo unde fac parade ale modei cele mai mari case pariziene!), audiența a fost la înălțime (ne-a onorat și conducerea la vârf a UNESCO, inclusiv directoarea generală a organizației), apoi am început discuțiile pentru repetarea acestui eveniment și în martie 2020... dar nimeni dintre cei prezenți acolo nu știa că peste un an de la acest frumos eveniment din 2019 toată lumea avea să fie paralizată! Această zi a Mărțișorului din 2019 a rămas, pentru ultimii doi ani, unul dintre cele mai mari evenimente care au avut loc în holul principal al clădirii UNESCO – și aceasta, din cauza unui mic virus!

► 2018, februarie – am depus la Comitetul Patrimoniului Mondial, în vederea jurizării, dosarul *Ansamblului Brâncuși* de la Târgu-Jiu. Dosarul, de această dată foarte bine făcut, s-a dovedit a fi complet (am primit asigurări în acest sens) și a ajuns până în faza în care (în vara 2018) urma ca un expert (sau mai mulți) de la CPM să vină la Târgu-Jiu pentru o verificare la fața locului; însă, fără nici o legătură cu Brâncuși (sau cu România), pe fondul centenarului care se împlinea atunci de la finalul Primului Război Mondial, anumite polemici au apărut între unele state membre UNESCO și, în consecință, s-a luat decizia ca dosarele depuse și care au legătură cu războaiele să fie analizate separat, caz cu caz. În aceste condiții, evaluarea dosarului Ansamblul Brâncuși – Târgu-Jiu s-a amânat *sine die* (dat fiind că acest ansamblu monumental este și el dedicat, cum se știe, soldaților români căzuți în Primul Război Mondial). Repet: am mare încredere în șansele acestui dosar și numai o anumită conjunctură, independentă de el, a făcut ca discutarea lui să fie amânată.

► 2018, iunie – înainte de reuniunea anuală a Comitetului Patrimoniului Mondial, am primit (în mod neoficial – adică amical, mai bine spus) frumoasa veste că dosarul *Minelor romane de la Roșia Montană* va fi recomandat pentru includerea pe lista Patrimoniului mondial intangibil UNESCO – ba chiar va fi propus pentru secțiunea *siturilor culturale în pericol*! Evident, am transmis acea veste în țară – după care lucrurile s-au complicat încă odată. Din partea guvernului, la sfatul, mi s-a spus, avocaților părții române din procesul în curs legat de exploatarea de la Roșia Montană – și în urma unor convorbiri telefonice cu miniștrii

Adrian Cioroianu prezentând mesajul României în fața Conferinței Generale UNESCO, noiembrie 2019

► 2016, decembrie – meșteșugul/tradiția *țeserii covoarelor de perete* a intrat în Patrimoniul imaterial UNESCO (dosar depus, împreună, de România și Republica Moldova). În momentul în care am primit această frumoasă veste nu m-am putut împiedica să revăd, în minte, covoarele pe care bunicile mele le aveau pe pereții „camerelor bune” din casele lor din sudul Olteniei.

► 2017, ianuarie – am depus pentru evaluare, la Comitetul Patrimoniului Mondial (CPM), la solicitarea guvernului României (și spre bucuria mea, inclusiv ca profesor de Istorie), dosarul *Minelor romane de la Roșia-Montană*. Acesta a fost dosarul cu traseul cel mai sinuos – inclusiv cu situații de-a dreptul bizare, uneori, sau răsturnări spectaculoase, alteori; nu le voi prezenta aici pe larg (o s-o fac altădată, inclusiv din perspectiva rolului jucat de factorul politic, cu fațetele sale schimbătoare), doar ofer mai jos câteva episoade din acest complicat demers.

► 2017, iulie – *pădurile virgine de fag din România* (și alte țări europene – dosar transnațional) au intrat, ca monument natural, în Patrimoniul intangibil al umanității UNESCO. Fac precizarea că, în perioada de susținere a acestui dosar (în prima parte a

rezultatul – și o materializare a eforturilor noastre comune (inclusiv o frumoasă recepție de Mărțișor pe care am organizat-o în martie 2016, ocazie cu care am organizat un spectacol de muzică veche românească (cu solistul Ion Crețeanu) și o degustare de vinuri românești dintr-o selecție de elită asigurată de un important producător de la noi; e totodată plăcerea mea să mulțumesc Ambasadei României la Paris (Luca Niculescu și colegii săi) și Institutului Cultural Român la Paris (Doina Marian și colegii) pentru sprijinul lor. După ce Mărțișorul a intrat în Patrimoniul imaterial UNESCO, alături de omologii mei din Bulgaria, Republica Moldova și Macedonia de Nord am organizat, la începutul lui martie 2019,

Adrian Cioroianu într-o vizită oficială în calitate de ambasador UNESCO

Meleşcanu (Externe) și Teodorovici (Finanțe), cărora le-am cerut un document scris – am primit instrucțiunea de a „îngheța” dosarul aflat în faza finală la UNESCO. Ceea ce n-a fost ușor, pentru că această cerere a fost ceva inedit în istoria Comitetului Patrimoniului Mondial. Pe de altă parte, cum știam că la noi sensul deciziilor depinde adesea de partidul/guvernul care se află la conducere, am fost printre cei care am cerut ca recomandarea de includere în Patrimoniul UNESCO să rămână în vigoare – și, în cele din urmă, CPM a decis ca acea recomandare să fie valabilă încă trei ani, iar dosarul să fie considerat „înghețat” în faza în care ajunsese. Dar, cum se va vedea imediat mai jos, povestea nu s-a oprit aici.

► 2019, în primăvară, am avut o altă surpriză, cu un dosar pe care l-am primit într-o formă care mi s-a părut de la bun început problematică. Era vorba despre un dosar privind *tradiția tarafului muzical* din Transilvania – o tradiție fără îndoială meritorie, numai că dosarul de înscriere pentru Patrimoniul imaterial UNESCO (chiar dacă purta amprenta unui expert român pe care îl cunoșteam și îl apreciam) fusese făcut în grabă, dovadă fiind o serie de alegații discutabile (câteva exemple: la un moment dat, se spunea că taraful popular îl inspirase și pe „maestrul Dumitru Fărcaș”, numai că nu exista în dosar nici o notă care să explice cine era Dumitru Fărcaș; la fel, se spunea că taraful popular românesc îl impresiona și pe artistul André Rieu – deși nu cred că cineva avea vreo dată din care să rezulte că acest detaliu putea fi realmente o recomandare etc.). Imediat, am comunicat unor persoane de contact din Ministerul Culturii rezervele delegației noastre, chiar am

Adrian Cioroianu cu Majestatea sa Regală Margareta a României la inaugurarea aleii Regina Maria de pe cheiul Senei, Paris, octombrie, 2019

avut o discuție directă, amicală și deschisă cu unul dintre secretarii de stat de acolo; numai că acesta din urmă, altfel un om deschis și simpatic, mi-a reieșit de la bun început a fi foarte subiectiv implicat în proiect – el însuși fiind, de meserie, cântăreț de muzică populară. În fine, în lunile următoare, dosarul a mai primit câteva ameliorări, experții în Patrimoniul imaterial afiliați UNESCO au mai cerut unele lămuriri și, în cele din urmă, în decembrie 2020, chiar în zilele în care îmi încheiam misiunea, am primit vestea că dosarul n-a fost respins, dar nici nu a fost admis, deci, mai trebuie lucrat la el – adică, ceea ce eu sugerasem încă din primăvara anului 2019.

► 2020, februarie – așa cum mă așteptam, la cererea noului guvern am redepus dosarul *Minelor de la Roșia Montană* (noul ministru

al Culturii, Bogdan Gheorghiu, mă anunțase de această posibilitate încă din toamna anului 2019). Speranțele mele privind includerea acestui sit istoric pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO erau mari, cu atât mai mult cu cât recomandarea de înscriere, cea din anul 2018, era încă în vigoare. Dar, ca un făcut, a apărut un nou lucru neprevăzut: epidemia de Covid-19... Reuniunea Comitetului Patrimoniului Mondial, care urma să aibă loc în iulie 2020, în orașul Fuzhou din China, a fost anulată – din motivul evident al pandemiei. Cu regretul că acest Covid-19 m-a privat de o realizare la care țineam, în ultimul meu an de mandat, sper ca acest dosar să fie inclus, în fine, la reuniunea din acest an, 2021. Voi considera că eforturile mele și ale colegilor mei vor fi, în acest caz, răsplătite. ■

Continuare din p. 4

Privindu-le astăzi tablourile, le vom putea imagina cu ușurință locuite de poeți romantici, de Eminescu însuși. Elementele spațiului la Eminescu sunt însă nemăsurabile, infinite, venind din chaos, închipuind, în unduire, o lume, însă o lume gata să recadă în chaos. De aici o tensiune aproape insuportabilă, dincolo de tristețea gânditoare, melancolie, vrajă, farmec”. De aici, doar un pas pentru a-i defini personalitatea în gândirea lui filosofică: „nu avem de a face, în cazul lui Eminescu, cu un filosof sistematic (chiar dacă Titu Maiorescu îl numea «rege al cugetării», B. P. Hasdeu îi recunoștea meritul de a fi «introdus în poezia românească adevărata cugetare», Blaga decreta: «Eminescu este cea mai înaltă întrupare a înțelegerii române», iar Mircea Eliade vorbea despre «vocația filosofică» a lui Eminescu), ci cu un poet bântuit de mari neliniști existențiale, care-și poate fundamenta viziunea pe elemente, filosofic vorbind, eclectice”.

Eseurile Irinei Petraș au farmecul unei continue confruntări cu opinii mai vechi cărora le adagă sau le

nuanțează, într-o nouă viziune, sensurile. Evaluarea fantasticului, bunăoară, din proza eminesciană, primește valențe noi, în actualitate: „Dacă fantasticul a fost înlocuit de psihanaliză, proza eminesciană rămâne neatinsă, își păstrează valabilitatea fiindcă nu este fantastică. Recuzita este a fantasticului, dar personajul încetează a fi victima unor forțe oculte. Lui nu i se întâmplă nimic în afara voinței sale, în afara minții sale. Dimpotrivă, pe măsură ce înaintează aparentul scenariu fantastic, el este tot mai stăpân pe puterea și pe limitele sale, învață să-și bătuiască adâncimea, să-și accepte eu-rile, ca-n *Luceafărul*. Lectura unei asemenea proze nu poate fi decât poetică, iar cheia ei, oferită de poetul” însuși, precum în *Sărmanul Dionis* și *Avatarii faraonului Tlă*.

În întregul său volum, Irina Petraș pune în evidență superioritatea intelectuală a poetului, chemarea la *judicata* actuală a acestuia, nu este altceva decât demonstrația analitică și comparativă, a nesfârșitei sale actualități în universalitatea sa. ■

Continuare din p. 5

În exil, în Italia, am devenit „Codrescu” impulsiv, dar după un timp în care l-am publicat și publicizat pe „Codrescu”, mi-am dat seama că semăna leit cu „Codreanu”, fondatorul Gărzii de Fier și cel mai mare antisemit român. A fost o răscruce. Pe de o parte un psihanalist ar avea dreptate dacă ar spune că am internalizat antisemitismul mediului în care crescusem. Pe de altă parte am știut că nu mai era nevoie să-mi ascund originea după emigrare. De ce l-am reținut pe „Codrescu”? La această întrebare, pusă de prieteni, critici literari, bîrfitori mai mult sau mai puțin răutăcioși, am răspuns diferit: câteodată războinicește: „Am vrut să devin faimos ca să fie uitat Codreanu!”, sau poeticos: „E nume greu de pronunțat pentru americani! Dacă vor să mă citească trebuie să-mi învețe numele!” sau rebelios: „Cititorii americani de poezie au nevoie de mai multe consoane.” Dar atunci ce-i cu „Maria Parfenie?” „Maria Parfenie” a existat și ea în limba română, singurul poet care mi-a prins mania onomastică în țara de baștină. Un jungian ar prinde aici ceva fiindcă pe vremea Parfeniei eu eram înamorat de arhetip. Îl citisem pe Eliade și ceva literatură ezoterică de unde concepussem pe Adrogin ca figură divină. Am decis că toți avem ambele sexe și că identități de genul „bărbat” sau „femeie” erau construcții sociale care ne reprimau divinul primar. Pentru multe decenii în America, teoria androginului s-a evaporat sub presiunea construcției poetului care era mai degrabă masculin... ■

(Din vol. *Visul Diacritic: poezii*, în curs de apariție la Editura Nemira, 2021)